

A szekuritátés elhurcolástól féltette

Kincses Előd jogással, Tőkés László egykori védőügyvédjével beszélgettünk

● Kincses Előd Tőkés László védőügyvédje volt az 1989-es romániai forradalmat megelőző események előtt. A kilencvenes évek elején öt és fél évig száműzetésbe kényszerült marosvásárhelyi jogász szerint leginkább a szekuritátés elhurcolástól féltette az egykori temesvári református lelkészt.

MAKKAY JÓZSEF

– Tőkés László ügyvédjeként miként emlékszik vissza a 29 évvel ezelőtti decemberi eseményekre? A kilakoltatás előtt álló lelkipásztor hogyan tudott kapcsolatot tartani védőjével?

– Tőkés László Marosvásárhelyen élő testvérbátyján, a neves fi zikatanáron, Tőkés Andrásan keresztül kaptam meg a fellebbezési eljárásra vonatkozó ügyvédi megbízást. A temesvári tárgyaláson való személyes megjelenésemet a Maros Megyei Ügyvédi Kamara elnöke óvatosságból engedélyeztette. Maria Bobu igazságügy-miniszterrel, Nicolae Ceaușescu bizalmi emberének, Emil Bobunak a feleségével. Mivel az akkori ügyvédi törvény tiltotta azt, hogy a védőügyvéd elmenjen az ügyfél lakására, csak a második temesvári tárgyalás után találkoztunk, még hozzá a lelkési lakásban. Akkor már Tőkés László olyan fenyegetettségben élt, hogy a tárgyalásra sem jöhetett el.

– Hogyan jutott el a lakására, és miről beszélgettek?

– Egy irat becsatolását rendelte el a bírónő, és ezután mehettem el a református templom épületében levő lakásra. Beszélgetésünk során – amelyet teljes terjedelmében rögzített a Szekuritáté – őva intettem Tőkés Lászlót attól, hogy ellenállást tanúsítson, ha elrendelik a kilakoltatását, ha elhurcolják, bármi megtörténhet vele a kommunista titkosszolgálatnál. Jól sejtettem, hogy a kilakoltatást nem bízzák végrehajtóra, hiszen Tőkéséket a Szekuhurcolta el Szilágymenyőre. Azóta is foglalkoztat, hogyha Tőkés László megfogadja a tanácsomat, és nem áll ellen, hogyan alakultak volna a temesvári történések.

– Mekkora mozgástere volt a nyolcvanas években egy jogásznak, aki a rendszer szemében kényelmetlen perek vádlottjainak védelmét vállalta el?

– Ha az ember legyőzte a félelmet, és elvállalta a peres képviseletet, nyílt atrocitások nem érték. Egy

Tőkés László egykori református lelkész a román hadsereg tisztjeivel a 29 évvel ezelőtti forradalmi események idején

▲ FOTÓ: MTI

alkalommal futott végig a hátamon a hideg. Az államellenes propaganda miatt előzetes letartóztatásba helyezett Pál Béla ditrói matematikatanárt képviseltem a Bukarestben (!) tárgyaló kolozsvári katonai törvényszéken. A rendszerre jellemző módon a súlyos beteg tanárt elhurcolták, és fogva tartásáról családja több mint egy hónapig

– Nincs igazi politikai és jogász akarat a romániai forradalom idején történtek feltárására. Az Emberi Jogok Európai Bírósága arra kötelezte Romániát, hogy Ion Iliescuékat helyezzék vád alá, elsősorban a bányászjárások miatt. Ez meg is történt, de mint tudjuk, a mindenkori román vezetés igen találékony, ha ki akar játszani egy olyan kötele-

– Arról nem tudok, hogy a kiadatásomat kérték volna, de a marosvásárhelyi lakásomról rendszeresen idézgettek. Annyi bizonyos, hogy tartottam a szekus bagázstól, és amikor 1990 decemberében egy bécsi összejövetelen a román nagykövetség alkalmazottja meghívott a diplomáciai kirendeltségre, jobbnak láttam elkerülni a látogatást, még-

azzal, hogy Románia megsérti a méltányos eljárás és a szülőföldön való tartózkodás jogát, azt közölte velem a Maros megyei táblabíróság ügyészsége, hogy „a meg nem kezdett eljárást befejezték”. Mivel lejárt az útlevelem, az akkor is külügyminiszterként dolgozó Teodor Meleșcanuhoz fordultam, aki arra utasította a budapesti nagykövetséget, hogy állítsanak ki részemre konzuli útlevelet. Ennek segítségével jöhettem vissza és fogadhattam idehaza a szívügyemként átélt édesanyjamat. Most is fájdalmat okoz, ha arra gondolok, hogy imádtam édesapánkat temetésén nem vehettem részt.

– Lát-e esélyt arra, hogy az 1990. márciusi marosvásárhelyi eseményeket kivizsgálják?

– Már az utolsó lépéseknél tartunk. Menyhárt Gabriella nagyváradi ügyvéd – miután minden itthoni fórumot kimerítettünk – két hónapja az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. Az eljárásban tanúként szerepelnek. Vitathatatlan, hogy a fekete márciusi paraszttámadás a két hónappal később elkövetett bányászjárás főpróbája volt. Sajnos sokan elfelejtették azt, hogy a Zsil-völgyi bányászokat a Marosvásárhelyhez közeli Székelykocsárdról fordították vissza, mivel sikerült lebeszélnünk a székelyudvarhelyi, székelykeresztúri, csíkszeredai székelyeket arról, hogy a március 19-ei magyarellenes atrocitások megismétlését meggátolandó, beutazzanak Marosvásárhelyre.

”Nincs igazi politikai és jogász akarat a romániai forradalom idején történtek feltárására.

◀ KINCSES ELŐD JOGÁSZ

zettséget, amelyik nem tetszik neki. Most azt találták ki, hogy több mint háromezer tanút fognak kihallgatni, holott harminc is bőven elég lenne a bűnösség megállapításához. Ion Iliescu egykori államfő biztosan nem fogja éltében kifogni a jogerős ítéletet. A jóval fiatalabb Petre Romanak és Gelu Voican Voiculescunak származhat pechje az ítélethirdetésből.

– Az 1990-es marosvásárhelyi etnikai pogrom, a fekete március után ön volt az első romániai politikai menekült, aki Magyarországra távozott. Nem tartott attól, hogy az Iliescu-rendszer emberei utolérik?

sem hinném, hogy úgy jártam volna, mint a Szaúd-Arábiai törökországi konzulátusán meggyilkolt Dzsamál Hasogdzsi újságíró. Az egyéves évforduló alkalmából rendezett „Restauration” bécsi konferencián Victor Rebengiuc nagy román színész arról beszélt, hogy a román demokraták legjobb fegyvertársa a román televízió magyar adása.

– A zavaros kilencvenes évek derekán térhetett haza Marosvásárhelyre. Mekkora szerepe volt ebben Teodor Meleșcanu jelenlegi külügyminiszternek, aki önnel együtt végezte a jogi egyetemet?

– Amikor öt és fél év után az európai emberjogi bírósághoz fordultam

semmilyen értesítést nem kapott. A tárgyalás szigorúan titkos volt, csak a láncra vert vádlott, a szekusok és a hadbíróság tartózkodhatott a tárgyalóteremben. Az ügyiratot csak szigorú felügyelet mellett tanulmányozhattam, és a tárgyaláson elkobozták a jegyzeteimet. A kolozsvári katonai főügyész a tárgyalás után kedvesen megkérdezte tőlem, hogy van-e családom. Igenlő válaszomra annyit mondtam: „Gin-di-ți-vă la ea!” („Gondoljon rá!”)

– Hogyan ítéli meg a 29 évvel ezelőtti kiégett rendszerváltó események során elkövetett atrocitások kivizsgálásának ügyét?